

Jozef Banáš predstavil svoj nový román Velestúr

Do Podtatranskej knižnice v Poprade opäť zavítal známy slovenský spisovateľ, dramatik, bývalý politik a dlhoročný diplomat, Jozef Banáš. Čitateľom a jeho obdivovateľom predstavil v posledný marcový týždeň predovšetkým jeho nedávno vydanú knihu, román Velestúr s podtitulom Román o hľadaní rozkoše.

Beseda sa niesla v duchu pripomínaní si právd a skutočností života každého z nás, keďže aj sám spisovateľ Jozef Banáš sa vo svojich knihách venuje hľadaniu pravdy a zmyslu, či podstaty života človeka, resp. celého ľudstva.

Už v úvode besedy čitatelia poznamenali, že by Velestúr od autora nečakali, pretože kniha je príbehovo odlišná od ostatných. Banáš im potvrdil, že kniha je iná, ale iba príbehom, pretože myšlienkovu a duchovne je identická s predošlými. *„Podľa mňa je to myšlienková syntéza Kódov. Nie je natoľko religiózna ako v Kódoch, ale je o hľadaní. Všetky moje knihy sú o hľadaní a Velestúr je o hľadaní správneho spôsobu života“*, ako vysvetľuje.

Postava hlavného hrdinu nemá meno, iba pomenovanie Muž. Vedľa neho vystupuje jeho manželka taktiež bez mena ako Žena. Autor chce v príbehu zdôrazniť, že približuje všeludský problém: *„Hlavný hrdina je typ muža alebo človeka, ktorý tak ako každý z nás sníva, má svoje túžby, chce v živote niečo dokázať. Ibaže každý, kto chce žiť zmysluplný život, musí niekde naraziť.“*

Celý príbeh sa odohráva v priebehu jedného roka. Muž sa dostáva do extrémnych situácií, kedy zlyhá. Dostáva od osudu vážne signály, napríklad ako keď sa raz ťažko zraní alebo ho opustí žena. Signály v podobe bolestí, ktoré prežíva, poukazujú na to že nejde dobrou cestou. Muž zohráva úlohu populárneho speváka, ktorý chce využiť svoje postavenie a ovplyvňovať cez svoje piesne státisíce ľudí. Má totiž utkvélú predstavu, že chce meniť svet a posúvať ľudí k lepšiemu. Neuvedomuje si však, že ľudstvo sa môže začať meniť až vtedy, keď zmení najskôr sám seba. *„Hrdina príbehu je predstaviteľ premýšľajúcich ľudí, ktorí hľadajú pravdu, a tým sú nebezpeční pre mocných a manipulátorov, ktorí nás potrebujú ovládať“*, vysvetľuje Banáš úlohu postavy.

Pri charakterizovaní a úmysloch postavy sa trochu inšpiroval českým spevákom Danielom Landom. Autor ho považuje za muža, ktorý taktiež hľadá pravdu a nebojí sa o nej rozprávať. A ako spisovateľ besedujúcim hovorí, že v živote nie je nič náhoda, tak mu spevák raz sám od seba zatelefonoval a vyžiadal si stretnutie. Zaujali ho knihy Kód 1 a Kód 9 . V tom čase potreboval do premysleného príbehu zakomponovať silný symbol v podobe méty, za ktorou hlavný hrdina spolu s manželkou kráčajú. Daniel Landa je hľadač a pátra aj po stopách Slovanov na našom území. Okrem iného počas stretnutia spomenul runy a runové písmo. Pri odhaľovaní reálnej epizódy o tom ako prišiel Jozef Banáš k runovému nápisu, ďalej spomína, že nejaký vyšší zámer ho po jednom koncerte a autorskej besede v Kremnici priviedol až na vrch Velestúr.

„Keď som priložil ruky na ten nápis, mal som identické pocity, zvláštne chvenie, ako keď som sa minulý rok v lete stretol s Dalajlámom. Počas celého rozhovoru sme sa držali za ruky. S každým sa tak zhovára.“

Pre mňa má Velestúr úžasný význam nielen preto, že ide o symbol, reálny vrch v strede Slovenska, ale aj preto, že jeho názov je zložený z mena starej slovanskej bohyně matky Veles

a z mena slovanského boha svetla a sily Tura. Historici majú rôzne interpretácie názvu, ale ja verím tejto.

Velestúr má veľa významov. Slovanský, duchovný a nakoniec aj fyzický, pretože výstup si vyžaduje istú fyzickú námahu a to je troška spojené znova so spomínanou bolesťou“, dokončuje spisovateľ svoj príbeh spojený s Velestúrom, ktorý je v knihe dôležitým symbolom.

Názov knihy je teda znamením vzťahu bohyně a boha alebo muža a ženy.

Príbeh je taktiež postavený na Mužovi a Žene, manželoch ktorých žijú spolu dvadsať rokov a majú dve deti.

Besedujúci postrehli, že v príbehu sa môže nájsť každý z nás. Spisovateľ potvrdil názory poslucháčov, pretože ide o zámer, ako to už počas debaty načrtol. „Dokonca niektorí hovoria, že Velestúr je z duchovného hľadiska najlepšie, čo som napísal a veľmi sa teším. Mnoho ľudí mi hovorí, že je to motivačný román, pretože ich doslova motivuje“, svojimi skúsenosťami doplnil postrehy poslucháčov.

Obdivovatelia spisovateľa Jozefa Banáša počas besedy vyjadrovali aj obdiv pre odvahu jeho hľadania pravdy, písaní a verejnom obhajovaní svojich názorov, či postojov napríklad voči cirkvi v knihe Kód 1. „Pre mňa sú dva druhy spisovateľov a každý z nich svojím spôsobom hojí rany. Jeden ranu zahojí bez toho, aby s ňou niečo spravil, čiže podvádza. Druhý, ku ktorému ma zaraďuje aj kritika, chce ranu zahojiť. Ibaže, keď chcem, aby som ranu poriadne vyčistil a aby prestala bolieť, musím ju najskôr rozjatriť a vtedy to veľmi bolí. Nemá zmysel písať ,aké je všetko úžasné a výborné, pretože všetci vieme, že to tak nie je“, zareagoval Banáš na poznámku od diskutujúcich.

Jozef Banáš v besede plynule prešiel k problematike Kódov, kedy sa vyjadril, že napríklad kvôli Kódu 1 ho katolíci považujú za antikrista: „Ja pritom v románe volám ľudí späť k evanjeliám. Ukazujem ľuďom, že ako žil a správval sa Ježiš Kristus a takto sa správate a robíte vy.“

V knihe Banáš poukazuje na nemorálnych kňazov, a tých so správnymi hodnotami pochvaľuje. K téme spomenul aj svoju skúsenosť so stretnutia s odvolaným arcibiskupom Bezákom, ktorý mu povedal, že žiadny správny katolícky kňaz s týmto románom nemôže mať problém.

Spisovateľ vidí problém práve v tom, že dogmatická teológia prevrátila Kristovo učenie. „Pod vplyvom dogiem alebo lží, sme si začali nahovárať, že takéto je pravé kresťanstvo. Keď poukážem na to, že pravé kresťanstvo spočíva v tom, čo učil Kristus, tak som nepriateľom cirkvi.

Ja v tej knihe predovšetkým rozmýšľam. Hovorím, že každý kto nerozmýšľa koná proti Bohu. Každý dogmatik, či ide o politiku alebo náboženstvo sa snaží, aby ľudia nerozmýšľali. A kto ich hláseniu neverí, je nepriateľ.

Kód jeden je fikcia života Krista. Ja v ňom hovorím len to, čo hovoria evanjeliá.

Všetko, čo ľudí spája je dobré a všetko čo ich oddeľuje je zlé a náboženstvá nás delia“, obhajuje Banáš svoje názory a postoje k náboženstvu a cirkvi.

Čitateľov a obdivovateľov autora zaujímalo tiež akého vierovyznania je autor kníh Kód 1 a Kód 9: „To nie je dôležité, pre mňa je dôležité, či som dobrý alebo zlý človek. Inak som

pokrstený katolík ako väčšina z nás bez môjho vedomia a bez slobodného súhlasu. V ranom kresťanstve sa krstili len dospelý. Podľa mňa pokrstiť maloleté dieťa, je neslobodný akt.“

Ďalej sa beseda posunula aj k poviedkovej knihe Posledná nevera, ktorá je malým žánrovým odbočením, ako autor hovorí, je to knižka pre radosť, hoci aj v nej sú niektoré poviedky vážne. Popri tom čitateľom porozprával svoje skúsenosti, ohlasy, príjemné a povzbudivé zážitky z besied a svojho bežného života. Napríklad ako sa piati bezdomovci poskladali na Kód 1 alebo, že na autorské besedy prídu občas evanjelický farári a farárky.

Besedujúcich zaujímalo, či nechystá napísať ďalšiu odľahčenú knihu, ktorá by mohla opäť pobaviť čitateľa a príjemne pohladať dušu v dnešnom uponáhľanom čase. Jozef Banáš prezradil, že na jeseň vyjde knižka podobná jeho prvej knihe Idioti v politike. Tento raz sa chystá testovať zmysel pre humor Slovencek a Slovákov: *„Mám prežitých a zozbieraných mnoho situácií, zážitkov, bonmotov, dokonca aj fotografií z mojich ciest po Slovensku. Povedal som si, že to zhrniem na papier a skúsím zistiť, či sa vieme zasmiať aj sami na sebe.“* Svoje skúsenosti sa nechystá zasadiť do príbehu ako obvykle, ale do rôznych epizódok, ktoré rozdelí napríklad do oblasti relígie, kultúry, politiky, atď. Publikum zároveň pobavil, keď spomenul pár vtipných postrehov a situácií, ktoré ho sprevádzali počas ciest.

Taktiež pri vysvetľovaní o pisateľských plánoch do budúcnosti spomenul, že si nateraz potrebuje trochu oddýchnuť od vážnych tém akými boli Kódy a Veľstúr. Potom sa pripravuje do Butánu, kde chce napísať pútavý príbeh o šťastí. Bután je pre spisovateľa tento príbeh najvhodnejším miestom, pretože ide o chudobné himalájske kráľovstvo, ktoré má najväčšie percento v otázke pocitu šťastia. Ďalej chce napísať k stému výročiu úmrtia Milana Rastislava Štefánika podobný román, aký napísal k Dubčekovi pod názvom Zastavte Dubčeka!

Na podnet a vďaka pozornosti a informovanosti jednej z besedujúcich čitateľiek sme sa dozvedeli o ďalšom literárnom počínaní Jozefa Banáša. Priebežne pracuje aj na knihe o zhruba dvanástich osobnostiach slobodného myslenia, akými boli napríklad Goethe, Tolstoj, Mozart, Voltaire, Einstein, Ghándí. Chystá sa odhaliť a sústrediť sa na skutočnosti, ktoré súviseli s ich schopnosťou niečo v živote ovplyvniť a prekonať ťažké situácie spojené s ich činnosťou a konaním. *„Bude to dvanásť Veľstúrov v príbehoch konkrétnych ľudí“*, obrazne doplnil Banáš. Nevie však ešte kedy by publikácia mohla vyjsť.

Príjemná autorská beseda bola nasýtená rôznymi zaujímavosťami, názormi a postojmi k životu, či neuveriteľnými, ale skutočnými príbehmi, ktoré úspešný spisovateľ Jozef Banáš prežil a ktoré prenáša do svojej literatúry.

Debatu v Podtatranskej knižnici v Poprade uzavrel myšlienkou, ktorú si osvojil z indickej filozofie. Nájst' ju môžeme aj v závere prológu románu Veľstúr: *„Všetko sa nakoniec na dobré obráti, a keď sa neobráti, tak ešte nie je koniec.“*

Beseda pokračovala autogramiádou, predajom kníh a milými rozhovormi so spisovateľom Jozefom Banášom.

Adriana Hricková